

Mesilasepõõsas – väärt teetaim Kapimaalt

Eksootilise mesilasepõõsa (*Cyclopia*) tee toob Eestimaa hallidesse sügis-päevadesse Lõuna-Aafrika päikest. Seda aromaatsset ja meeldiva maitsega teed tuntakse peamiselt ingliskeelse nimetusega Honeybush.

Mee ja mesilastega seostatakse taimet seetõttu, et tema väikesed õied on meelõhnalised. Mee lõhna ja maitsega on ka taimest valmistatud tee. Mesilasepõõsa tee on Lõuna-Aafrika põlisrahvaste traditsiooniline jook. Mesilasepõõsa 23-liigiline perekond kuulub liblikõieliste (*Leguminosae*) sugukonda. Mesilasepõõsal on kollakasrohelist tõusvad varred ning kolmetised nõiakujulised lehed. Mesilasepõõsa õied on kuld-kollased ning viljad piklikud punakaspruunid kaunad, mis sisaldavad kõvakestalisi seemneid.

Mesilasepõõsad kasvavad looduslikult Lõuna-Aafrikas Kapimaa edela- ja lõunaosas. Enamik liike on üsna piiratud levilaga, kasvades vaid mägedes, veekogude kallastel, soostunud piirkondades vm.

Mesilasepõõsas on armastatud teetaim, kelle õisi, lehti ja purustatud võrseid kasutatakse aromaatselt tee valmistamiseks. Kõige kvaliteetsema tee saab joogi-mesilasepõõsast (*C. genistoides*). Selle liigi tarvitamisel teetaimena on ka kõige pikemaajalised traditsioonid.

XVIII sajandi alguses hakati teed valmistamiseks kasutama ka tee-mesilasepõõsast (*C. intermedia*), kes on tänapäeval rahvusvahelisel teeturul peamine perekonna esindaja.

Aromaatne teetaim

Tee valmistamiseks kasutatakse ka mesilasepõõsa liike *C. subternata*, *C. sessiliflora* ja *C. maculata*.

Mesilasepõõsa tee sisaldab märkimisväärset kogust C-vitamiini. Mikroelementidest leidub tees hästiomastataval kujul rauda, mangaani, kaaliumi, kaltsiumi ja tsinki.

Mesilasepõõsa tee on mee lõhna ja maitsega.

Magusamaitsega teed võib juua nii kuumalt kui ka külmalt, nn jääteena. Vahel juuakse mesilasepõõsa teed piima ja suhkruga.

Palju kasulikke omadusi

Mesilasepõõsa tee on magusa maitse ja aroomiga, stimuleerib söögiisu ja tugevdab tervist. Selle tee maitset on kirjeldatud kui segu meest, kuivatatud puuviljadest, eksootilistest õitest ja aprikoosimooisist.

Mesilasepõõsast on botaanilises kirjanduses esimest korda mainitud 1705. a. Samas ei ole teada, kas sel ajal olid kohalikud elanikud juba taimetervendavatest omadustest teadlikud või õppisid selle taimet väärtuslike omadusi hiljem tundma.

Mesilasepõõsa tee on tugev antioksidant ja aitab vähendada osteoporoosi haigestumise riski. Taim aitab alandada halva kolesterooli sisaldust veres. Mesilasepõõsal on ka mikroobide-, seente- ja viirustevastane toime. Taimet tuntakse kohalike seas afrikaanikeelse nimetusega *heuningbos*.

Viimastel aastatel on mesilasepõõsa tee eksport ja tarbimine märgatavalt kasvanud. 1997. a toodeti Lõuna-Aafrikas 30 tonni mesilasepõõsa teed, mis rahuldab peamiselt kohaliku turu nõudmisi. 2005. aastal oli toodangu kasv kümnekordne.

Pikka aega koguti mesilasepõõsa oksid loodusest, kuid seoses nõudluse ja teetööstuse kiire kasvuga rajati 2001. a kevadel Lõuna-Aafrikas esimene mesilasepõõsa istandus, kus kasvab üle 100 000 taimet. Aastas toodetakse seal kuni 125 tonni teed.

Tänapäeval on mesilasepõõsa saaduste tootmine ja eksport muutunud tähtsaks tööstusharuks, ületades kohati juba varasemast ajast kuulsat rooibose, aafrika punase tee eksporti.

Mesilasepõõsa tee on jõudnud ka Eesti teepoodidesse, kus teda peamiselt müüakse nimetusega Honeybush.

KRISTA KAUR

Tallinna Botaanikaia metoodik